

TEKNISTEN ALOJEN VAIHTO SUOMEN JA UNKARIN VÄLILLÄ

Matti Hosia

Tarkastelen Suomen ja Unkarin tekniikan alan vaihtoa lähinnä teknillisen tutkimuksen ja koulutuksen, en niinkään kaupallisen ja tuotannollisen yhteistyön kannalta. Suhteet rakentuvat lähinnä korkeakoulujen välisiin sopimuksiin, Suomen Akatemian ja Unkarin Tiedeakatemian sopimukseen sekä Suomen ja Unkarin välisen tieteellis-teknologisen yhteistyön varaan. Muitakin yhteyksiä tietysti on, niistä esim. työvoimaministeriö hoitaa harjoittelija- ja tukijavaihtoa.

Tekniikan alalla korkeakoulujen välisiä sopimuksia on kaksi: Helsingin teknillisellä korkeakoululla on sopimus Budapestin Teknillisen Yliopiston kanssa ja Tampereen teknillisellä korkeakoululla on melko uusi sopimus Miskolcain Teknillisen Yliopiston kanssa.

Helsingin teknillisen korkeakoulun osalta voisi todeta joitakin lukuja vuodelta 1985. Tuolloin oli käynnissä neljä yhteistyöprojektia, yhteisiä julkaisuja kansainvälisissä tieteellisissä aikausilehdissä oli kolme, korkeakoulun tutkijoita osallistui Unkarissa pidettyihin tieteellisiin kokouksiin 12 ja vastaavasti Otaniemessä kävi Unkarista 14 luennoitsijaa.

Nämä luvut ovat verraten pieniä. Yliopistojen välisiä sopimuksia on muillakin kuin tekniikan alalla ja niissä pyritään tiettyyn tutkijapäivävaihtoon. Niiden ylläpitoa on vakavasti vaikeuttanut suomalaisten korkeakoulujen rahoitustilanne, jossa tämäntyyppiseen toimintaan ei oikein vahvistusta ole löytynyt. Suomen hallituksen äskettäin tekemä periaatepäätös korkeakoulurahoituksen reippaasta lisäyksestä antaa kyllä aika hyvät mahdollisuudet lisätä tätä kansainvälistä yhteistoimintaa, sikäli kun korkeakoulut niin haluavat. Lisäys on aika merkittävää ja se on tarkoitettu nimenomaan tämän tyyppiseen toimintaan.

Korkeakoulujen väliset sopimukset on myös mainittu uudessa Suomen ja Unkarin hallituksen välisessä työsuunnitelmassa, johon täällä on jo viitattu.

Suomen Akatemian ja Unkarin Tiedeakatemian vaihto on kymmenisen vuotta vanha, se solmittiin 1976. Sen näyttävimpiä saavutuksia on ollut Suomen ja Unkarin tiede- ja teknologiapolitiikkaa koskeva vertaileva selvitys, joka julkistettiin vuonna 1985 Unkarissa samaan aikaan, kun siellä oli 'Suomen tieteen päivät' -tapahtuma ja näyttely.

Tieteellis-tekninen yhteistyö on aika uutta, mutta vilkasta. Se tapahtuu aika paljon Suomi-Unkari kevsos-TTT -yhteistyösopimuksen puitteissa. Yksi viidestä

työryhmästä on tieteellis-tekninen yhteistyöryhmä, jonka käytännön asioita hoitaa kauppa- ja teollisuusministeriössä TEKES eli Teknologian edistämiskeskus. Sieltä saatujen tietojen mukaan alalla suhteet lisääntyvät voimakkaasti.

Käytännössä alakomiteat käyvät läpi projekteja, ja kutakin projektia varten perustetaan puolivirallinen käsittelyryhmä, jossa esitellään ja käydään läpi yhteistyöprojekteja. Tarkoituksena on saattaa yhteen suomalainen ja unkarilainen alan tutkimuslaitos, joka Suomessa on hyvin useassa tapauksessa korkeakoulu tai Valtion teknillinen tutkimuskeskus. Varsinainen työ tehdään kahden tai useamman laitoksen kesken, viranomaisten tehtävä on vain saattaa ne yhteen.

Tällä hetkellä yhteistyöprojekteja on meneillään parisenkymmentä. Otan muutamana esimerkin niistä. Mielenkiintoinen vaikka ei olekaan ihan tekniikkaa, on viisivuotinen ohjelma, joka koskee kansainvälisten tieteellisten julkaisujen käyttöä tutkimustoiminnan tuloksellisuuden arvioinnissa. Tällainen korkeakoulujen ja tutkimuksen tehokkuuden arviointi on ollut hyvin ajankohtaista Euroopassa, ja koska Suomi ja Unkari ovat hyvin samantapaisia maita, on koettu hyödylliseksi arvioida yhdessä, missä kohtaa mennään kansainvälisessä teknillisessä tutkimuksessa. Opetusministeriö on asettanut meilläkin nyt työryhmän pohtimaan tieteellisten julkaisujen valossa tutkimuksen tehokkuutta.

Toinen ehkä enemmän teknillisluonteinen aihe on biotekniikka. Se on ala, johon juuri tällä hetkellä maailmassa pannaan erittäin paljon voimavaroja, ja myös Suomessa on tällä hetkellä suunnitteilla isoja alan tutkimuslaitoksia. Nykyinen tekninen tutkimus ja sen kriittiset massat ovat kasvaneet niin suuriksi, että Suomen ja Unkarin kaltaisten maiden on käytännöllisesti pakko ryhtyä yhteistyöhön, jos mielivät pysyä mukana kehityksessä. Biotekniikka tuntuu olevan sellainen yhteinen ala, jossa molemmilla on niin osaamista kuin saamista ja se näyttää meidän hyvin eteenpäin.

Lopuksi muutamia ajatuksia, jotka esitettiin juuri biotekniikan alan kokouksessa Unkarissa siitä, miten voitaisiin tehostaa ja käyttää paremmin hyödyksi olemassa olevaa laitosten välistä yhteistyötä. Projektien ja niihin liittyvien vierailujen täytyy olla riittävän pitkiä, jotta ne olisivat riittävän hyödyllisiä. Esim. nykyiset 3 kuukauden vierailut on todettu liian lyhyiksi ja tehottomiksi, niinpä tarvittaisiin puolen vuoden ja mieluummin pitempiäkin oleskeluja. Toiseksi on selvänä pyrkimyksenä eliminoida tieteellinen turismi vaihdosta, sillä jatkuvat tutustumiskäynnit tutkimuslaitoksissa häiritsevät niiden työtä. Kielitaito-ongelmista voidaan sanoa, että Suomeen tulevilta edellytetään pelkästään englannin kielen taitoa, Unkariin menevät voivat pärjätä englannin lisäksi saksalla ja venäjälläkin. Kielitaitoon on tekniikan alalla pyritty kiinnittämään erityistä huomiota, ettei yhteistyö ainakaan sen takia samentuisi.